ਐਨਵਰਸਿੰਘ @ ਕਿਰਨਸਿੰਘ ਫਾਤਿਸਿੰਘ ਜ਼ਾਲਾ

ਬਨਾਮ

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ

(2010 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1919) ਜਨਵਰੀ 12, 2021

[ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ, ਸੀਜੇਆਈ, ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ ਅਤੇ ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860: ਧਾਰਾ 361 ਅਤੇ 366 - ਅਗਵਾ - 16 ਸਾਲ ਦੀ ਪੀੜਤ-ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ - ਧਾਰਾ 361 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ: ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ (ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋਣਾ) ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ / ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਲਚ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਅਜਿਹੀ 'ਲਾਲਚ' ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸੂਖਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ - ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ - ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਗਵਾ ਦੇ ਤੱਤ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ - ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਹ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ - ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਧਾਰਾ 361 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਕਥਿਤ ਅਗਵਾਕਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਗਵਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 366 ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ/ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ - ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਬਲਕਿ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ - ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੀਬਰਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਸੀ - ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਨ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਗਵਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਸਜ਼ਾ/ਸਜ਼ਾ: ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਕੈਨੀਕਲ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣਾ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਲਗਭਗ 18 ਜਾਂ 19 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ - ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ - ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ; ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ - ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦਾ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁ-ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

1. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ (ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ) ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ/ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਲਚ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ 'ਲਾਲਚ' ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸੂਖਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਲਾਲਚ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। [ਪਾਰਸ 12, 13] [259- ਡੀ-ਐਚ; 260-ਏ]

ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਗੋਕਰਨ **ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1921 ਅਊਧ 226;**

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਰ ਅਹਮਾਨ **ਏਆਈਆਰ 1916 ਸਾਰੇ 210 - ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।**

1.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਤ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 361, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਸਧਾਰਣ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉਸਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਥਿਤ ਅਗਵਾਕਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਪਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ/ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪਾਰਸ 14, 15, 16] [260- ਬੀ-ਈ]

ਐਸ. ਵਰਦਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ **[1965] 1 ਐਸਸੀਆਰ 243 - ਵਿਲੱਖਣ।**

ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜਯੰਤੀ ਲਾਲ ਡੱਬਗਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ **(2015) 7 ਐਸਸੀਸੀ 359: [2015] 2 ਐਸਸੀਆਰ 751 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

2. ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੀਬਰਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਸੀ. ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੱਖ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤਰਕ ਹਨ ਜੋ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਮਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਗਵਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਪਾਰਸ 18, 19] [261- ਏ-ਡੀ]

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ **(2015) 1 ਐਸਸੀਸੀ 222: [2014] 13 ਐਸਸੀਆਰ 554 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

3.1 ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਕੈਨੀਕਲ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਮਕਸਦ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 359 ਅਤੇ 361 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਿੱਧੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨਰਮਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਲਗਭਗ ਅਠਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨੀਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲ। ਤੀਜਾ, ਲੰਬੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ, ਘਟਨਾ ਨੂੰ 22 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ; ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦਾ। ਚੌਥਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਜੁਰਮ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਸੀ। 1998 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋਸ਼, ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਇੱਕ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 21-25] [262- ਸੀ; 262-ਈ-ਐੱਚ; 263-ਏ-ਬੀ]

> *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਰਾਮ* (1973) 1 ਐਸਸੀਸੀ 544: [1973] 2 ਐਸਸੀਆਰ 728; *ਠਾਕੋਰਲਾਲ ਡੀ ਵਡਗਾਮਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ* (1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 413: [1974] 1 ਐਸਸੀਆਰ 178 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3.2 ਸ਼ਕਤੀ, ਦੌਲਤ, ਰੁਤਬੇ ਜਾਂ ਉਮਰ ਦੀ ਕੋਈ ਭਿਆਨਕ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਸ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸੰਤੁਲਨ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਜ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਵਸਨੀਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਵਰਤਮਾਨ ਉਦਾਹਰਣ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਹੈ: ਮਾਲਾ ਦੀ ਮਨਾਹੀ, ਨਾ ਕਿ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਧੇਰੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਨਿਰੋਧਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 26-28] [263- ਬੀ- ਐੱਫ]

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[1965] 1 ਐਸਸੀਆਰ 243	**ਵਿਲੱਖਣ**	**ਪੈਰਾ 9**
[1974] 1 ਐਸਸੀਆਰ 178	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 12**
[2015] 2 ਐਸਸੀਆਰ 751	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 15**
[2014] 13 ਐਸਸੀਆਰ 554	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 20**
[1973] 2 ਐਸਸੀਆਰ 728	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 26**
[1974] 1 ਐਸਸੀਆਰ 178	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 26**

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1919

2003 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 142 ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28.07.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਨੀਸ਼ਾ ਟੀ ਕਰੀਆ, ਨਿਧੀ ਨਾਗਪਾਲ, ਆਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਖਦਾ ਕਾਲੜਾ, ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਨਿਰੁਧ ਪੀ ਮਯੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਜੇ.

1. ਇਸ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਅਨਵਰਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 28.07.2009 ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ("ਆਈਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਤੱਥ

2. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ - ਕਿਰਨਸਿੰਘ ਜਲਮਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਜਦੋਂ 14.05.1998 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3; ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ") ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੌਕਰਾਣੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ; ਹਰ ਦੁਪਹਿਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਝਾੜੂ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮੋਪਿੰਗ ਕਰਨਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਫਟ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਰਾਮਜਾਨੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਖਾਲੀ ਬੰਗਲਾ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਰਪੁਰ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਅਤੇ ਜੀਜਾ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 16.05.1998 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮੋਡਾਸਾ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 21.05.1998 ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ।

3. ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਠ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋੜੇ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ ਜੋ ਲਗਭਗ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਦੋਸਤ ਰੇਖਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਲੜਕੇ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਦਾਰਨਗਰ ਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਲਿਆਂਦੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 08.02.1982 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3) ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਆਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨੇੜੇ ਦੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਮੌਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਗਵਾ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਆਟੋਰਿਕਸ਼ਾ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਗਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਾਂਗ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ -4 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -6, ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੰਚ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਦੋਵੇਂ ਮੁਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ -5, ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੱਟ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਆਖਰਕਾਰ, ਪੀਡਬਲਯੂ 7, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -8 ਨੇ ਕੇਸ ਦਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ।

4. ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ-8) ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਫੜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੀਡਬਲਯੂ -8 ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ("ਸੀਆਰਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਬੰਗਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਬੰਗਲੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਸੁਰਪੁਰ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਸਹਿ-ਰਹਿਣ ਲਈ ਭੀਕਾਭਾਈ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਗਜ਼, ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ, ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

5. 01.11.2002 ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਤਹਿਤ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੰਸਕਰਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭੱਜ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।

6. ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ 16.12.2002 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਾਰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ, 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 6 ਦਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੱਭਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਸੰਭੋਗ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 363 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 1,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਧਾਰਾ 366 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 5,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ) ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ) ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਅਲਾਰਮ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਅਗਵਾ' ਜਾਂ 'ਬਲਾਤਕਾਰ' ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 'ਬਲਾਤਕਾਰ' ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ, ਅਕਸਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਐਸ ਵਰਦਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ,[1] ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਘਰ ਛੱਡਣਾ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੁਝ ਸਰਗਰਮ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਲਿਆ' ਜਾਂ 'ਲਾਲਚ' ਦਿੱਤਾ।

10. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਆਈਪੀਸੀ) ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਅਗਵਾ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

I. ਕੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਸਬੰਧ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

11. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ' ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ:

> *"361. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ- ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ [ਸੋਲ੍ਹਾਂ] ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ, ਜੇ ਕੋਈ ਲੜਕਾ, ਜਾਂ [ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ] ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਔਰਤ, ਜਾਂ ਅਸਥਿਰ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਅਸਥਿਰ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਅਜਿਹੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।*
>
> *ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਜਾਂ ਕਸਟਡੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ*

[1] (1965) 1 ਐਸਸੀਆਰ 243

ਅਜਿਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ।

XXX

366. ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ, ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਆਦਿ- ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਗਵਾ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ; [ਅਤੇ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ, ਇਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਰਾਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਫਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ)

12. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ (ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਹੋਣ) ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ/ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਲਚ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ 'ਲਾਲਚ' ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਤੁਰੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸੂਖਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।2 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਅਜਨਬੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਲਾਪਤਾ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਰਾਜਾ ਸਮਰਾਟ** ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। **ਗੋਕਰਨ** [3] ਅਤੇ **ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਰ ਰਹਿਮਾਨ** [4]

13. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਜੁਰਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀੜਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗਵਾਹੀ

---

[2] ਠਾਕੋਰਲਾਲ ਡੀ ਵਡਗਾਮਾ ਬਨਾਮ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 413, ¶ 10.

[3] ਏਆਈਆਰ 1921, ਅਵਧ 226.

[4] ਏਆਈਆਰ 1916 ਸਾਰੇ 210.

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ ਲਾਲਚ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਅੱਗੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

14. ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਦੇ ਤੱਤ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 361 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉਸਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਥਿਤ ਅਗਵਾਕਾਰ ਨਾਲ ਮੋਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਵਜੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਪਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

16. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ/ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸਜ਼ਾ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

17. ਐਸ ਵਰਦਰਾਜਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ "ਲੈਣ" ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਨਾ ਕਿ "ਲਾਲਚ" ਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਸ ਵਰਦਰਾਜਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਾਬਾਲਗ, ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ: ਪਹਿਲਾ, ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ; ਦੂਜਾ, ਨਾਬਾਲਗ ਵੱਲੋਂ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤਿਆਗ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਲਚ ਦੀ ਘਾਟ।

---

[5] ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜਯੰਤੀ ਲਾਲ ਡੱਬਗਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2015) 7 ਐਸਸੀਸੀ 359, ¶ 15.

18. ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤੀਬਰਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਸੀ. ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੱਖ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ।

19. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤਰਕ ਹਨ ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਬਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਗਵਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ।

II. ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਨਰਮੀ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

20. ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਵੇਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ. ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ***ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ***[6] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਮੁੜ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:

> *"13. ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਕਾਫੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗੀ।* ***ਇਹ ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ***

[6] (2015) 1 ਐਸਸੀਸੀ 222.

ਜੁਰਮ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਜ਼ਾ। *ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਡਿਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਾਮੂਲੀ ਸਜ਼ਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ।*

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

21. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਕੈਨੀਕਲ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਘੋਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

22. ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ: ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ, ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 359 ਅਤੇ 361 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਿੱਧੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨਰਮਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

23. ਦੂਜਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਲਗਭਗ ਅਠਾਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨੀਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲ।

24. ਤੀਜਾ, ਲੰਬੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ, ਘਟਨਾ ਨੂੰ 22 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ; ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ

ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦਾ।

25. ਚੌਥਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਜੁਰਮ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਸੀ। 1998 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋਸ਼, ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਇੱਕ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ।

26. ਪੰਜਵਾਂ, ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ ਰਾਮ [7] ਅਤੇ ਠਾਕੋਰਲਾਲ ਡੀ ਵਡਗਾਮਾ ਬਨਾਮ ਵਡਗਾਮਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ। ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, ਸ਼ਕਤੀ, ਦੌਲਤ, ਰੁਤਬੇ ਜਾਂ ਉਮਰ ਦੀ ਕੋਈ ਭਿਆਨਕ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਆਸ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸੰਤੁਲਨ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਜੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਉਮਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਜ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਵਸਨੀਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਵਰਤਮਾਨ ਉਦਾਹਰਣ ਇੱਕ ਜੁਰਮ ਹੈ: ਮਾਲਾ ਦੀ ਮਨਾਹੀ, ਨਾ ਕਿ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਧੇਰੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

27. ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁ-ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਨਿਰੋਧਕ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੱਟਾ

28. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 363 ਅਤੇ 366 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

---

[7] (1973) 1 ਐਸਸੀਸੀ 544.

[8] (1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 413.

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669